

Stjernedalen og Lille Stjernedal

Af Kirstine Enggaard, leder af Stjernedalen

Stjernedalen ligger idyllisk på en stille villavej i Kgs. Lyngby, blot et stenkast fra Lyngby Sø. I 1977 flyttede en lille familie ind, Bing og Ulla (som mange måske senere husker fra Solhjorten) med deres lille søn på 3 år. Han skulle have nogle legekammerater, og de havde annonceret efter et sted, hvor de kunne drive en lille børnehave. De lejede huset af naboen, og drev i begyndelsen en udvidet dagpleje, som hurtigt blev en udebørnehave med overenskomst med kommunen. Der var 9 børn, en stor have med æbletræer, et gammelt udhus med et brændekomfur, hvor børnene kunne varme sig og spise om vinteren. Og så 'tjenesteboligen', hvor børnehavelæreren boede. Snart blev Eventyrhuset bygget i baghaven, hvor børnene kunne male, høre eventyr og lave sangleg.

Efter 2 år blev stedet overtaget af Lili, som ledede børnehaven i 11 år. Hendes mand Hans Peter havde altid et byggeprojekt i gang. Ud af det gamle udhus blev skabt et rigtigt børnehavehus og Eventyrhuset fik garderobe og kemisk toilet.

Så overtog Kirstine børnehaven i januar 1991. Hun havde året inden valgt netop denne børnehave til sin lille søn. Snart måtte hun træffe nogle meget store valg for børnehavens skæbne. Naboen ønskede pludselig at slutte lejemålet og sælge stedet til nedrivning, og en tid hang børnehavens fremtid i en tynd tråd. Det lykkedes dog ved en ihærdig indsats og et par store fester at samle penge nok til et indskud, så Kirstine kunne købe børnehaven. Hun flyttede ind i 'tjenesteboligen' med sin familie, hvor hun også bor i dag.

Lille Stjernedalen

I 1993 blev børnehaven udvidet til 12 børn, og der blev budget til en fast medhjælper. Der kom også stor luksus i form af et rigtigt toilet med træk og slip samt en solbeskinnede gård, som på et tidspunkt fik en markise, så det nu

blev muligt at spise ude i al slags vejr. Stjernedalen blev i 1998 en selvejende institution, og fik ved en ceremoni samme år sit navn.

Børnehaven udvider og knopskyder

Senere i 2008 blev vi godkendt til 16 børn og lidt flere i overgangsmånederne. Det er lige præcis, hvad vi kan sidde rundt om spisebordet og i Eventyrhuset.

Samtidig spirede 'vuggestuen' Lille Stjernedal frem, en privat børnepasning med 7 små børn, som blev startet af Rasma. Hun og Cristina drev 'vuggestuen' til 2017. Nu er det Bolette og Maiken, som har overtaget Lille Stjernedal:

"Vi holder til i 'tjenesteboligen', som udenfor vuggestuens åbningstid er Kirstines hjem. Dette gør, at 'hjemligt' ikke bare er noget, vi tilstræber at være, men noget man mærker, så snart man træder ind i stuen med bogreolens mange bøger, vitrineskab og katten slumrende på slagbænken. Vi starter dagen inde fra kl. 8 til 9, har sangleg og spiser formiddagsmad, og efter-

Træværkstedet

Vikingebål

hånden som børnene bliver færdige, går de i garderoben. Vi vægter at have tid til at gøre det, man gør, så at være i garderoben og tage tøj på er ikke bare en overgang fra inde til ude, men en aktivitet i sig selv, hvor vi synger og er sammen om at blive klar til at komme ud til hønsene og vores dejlige have. Frokost spiser vi inde, og inden sovetid har vi et lille eventyr. Det samme en hel måned, enkelt og langsomt, med eventyrlys og klangspil. Bagefter følges vi alle sammen ud til krybberne. Vores oplevelse er, at det, at vi er sammen **som gruppe** ved putningen, gør **stunden endnu** tryggere og også lettere for de **nyest** tilkomne, som oplever, hvordan de andre børn selv kravler op ad stigen til krybberne og veltilfredse lader sig putte.

Vi slutter dagen ude. I den koldeste tid har vi forinden spist eftermiddagsmad inde, men så snart det er muligt også for små fingre at holde på sin mad uden vanter, går vi i haven og spiser eftermiddagsmad. Kl. 15 har vi sagt farvel og tak for i dag til alle.

Vi fungerer som et børnefællesskab, hvor de små børn kan fortsætte i børnehaven, når de fylder 3 år. De små besøger børnehavens have hver onsdag, når børnehavebørnene er på tur, og vore haver er blot adskilte af et lille gennemsebart stakit, så alle voksne og børn er kendte for både vuggestuen og børnehavens børn. Dette bygger dag for dag broen fra lille til stort Stjernedalsbarn, en bro man også kan have glæde af, når man som stor vil på besøg den anden vej."

Børnenes have

Dyreholdet er også blevet udvidet gennem tiden med en stor kaningård, samt hønsehus og hønsegård med en hane "Præsten", hans kone og 7 smukke høner. Børnene er meget engagerede i at gøre dem tamme, passe dem med mad, vand og halm, – og passe på, at Mikkel Ræv ikke tager dem.

Haven er en rigtig børnehave. Der er gamle træer at klatre i og en græsplæne at tumle på. Et "svensk" legehus og et legehus i to etager med en rutscheba-

Missilskyderbåd

ne, en bålplads, to sandkasser med potter og pander, et værksted med værktøj til store og små, en lille butik "Stjerneboden", hvor børnene kan lege butik i hverdagen og til fester sælge ting vi har lavet, som fx mysli, sæber og postkort. Der er to urtehaver med en lille bro over, et drivhus, en klukkende vandtrappe og en vandleg. Der er også en stor pallebil og et udekøkken med vand og gasblus. Selve børnehavehuset er lille bitte. Men her er både garderobe, køkken og fællesrum, en slags varmerum, som om vinteren opvarmes med brændeovn. Børnene er ude næsten altid, men kan gå ind og varme sig. De har om vinteren overtøj på det meste af tiden. Jakke, hue og vanter kommer dog af, når vi spiser inde i vintermånederne. Kun i Eventyrhuset tager vi sko og støvler af.

Sårbarhed

Små børnehaver kan være sårbare ved sygdom. Det har nok været den største udfordring, at vi længere tilbage har haft et par perioder med langtids sygdom, som godt kunne tære på kræfterne. Lige nu er vi et godt fasttømret, stabilt og samarbejdende team med meget lidt sygdom. Vi er alle deltidsansatte og har udnyttet vikarbudgettet maksimalt, så vi næsten altid er 3-4 (inkl. en praktikant) på arbejde og ikke behøver vikarer ved evt. sygdom. Det kan lyde som mange voksne, men her er rigeligt at tage hånd om. Der skal laves mad, hugges brænde, passes dyr og have, bl.a. er der meget frugt at tage vare på hvert efterår. Der er endvidere en del slitage på både huse og have, så altid noget som trænger til en kærlig hånd. Det er samtidig en velsignelse, for det giver masser af meningsfuld

beskæftigelse, som børnene kan opleve, efterligne og hjælpe med.

Lige nu er vi 18 børn og husene er egentlig bygget til 9 børn. Meget kolde og våde dage kan være udfordrende. Derfor var det en stor gave, at vi fik Eventyrhuset udvidet for et par år siden, så en lille gruppe børn nu på regnevejrsdage kan lege derinde.

At bidrage til fællesskabet

Noget centralt her er en samværskultur, hvor alle deltager og har betydning for fællesskabet. Vi har mange små daglige arbejdsopgaver, hvor børnene inddrages og bidrager nyttigt og vigtigt til fællesskabet. Fx går det på skift blandt børnene at kløve brænde, dække bord og sætte stole nok frem til spisningen, hjælpe med madlavningen, tage af bordet efter spisning og bære kompost ud. Vi forventer, at alle behandler hinanden, dyrene og tingene omkring os respektfuldt. Det sker selvfølgelig først og fremmest gennem det eksempel, de voksne viser. Vi kan tage følsomme emner op som at drille for sjov eller for alvor, at føle sig udenfor, eller være vred, skuffet eller bange, og det inspirerer både børn og voksne til at bringe stort og småt op og snakke lidt om, hvordan vi kan gøre, hvis vi fx er kedede af det, føler os udenfor osv. eller ser andre, som ikke har det godt. Vi har heldigvis en kultur, hvor børnene kommer til os, når de oplever noget, som ikke er i orden eller af en eller anden grund er kedede af det. En lille fugl kan have sunget om et emne, som vil være relevant at tage op, fx når en forælder fortæller, at der er noget, som fylder hjemme.

Liv og lyst, leg og læring

Stjernedalen er et sted med en meget fast og vigtig rytme og samtidig med frodig aktivitet, som udspringer af livet selv. Vi glæder os over børnenes nysgerrighed, gå-på-mod og lyst til at lære verden at kende og til at skabe selv. Vi forsøger at lave meget gode rammer for deres udvikling, leg og læring, dvs at de får lov til rigtig mange ting.

Børnene kan være med til og lære om pasning af høns og kaniner, om havebrug og kompostering, beskæring af buske og træer, dyrkning af blomster, grøntsager og krydderurter. De har mulighed for at lære, hvordan man hugger brænde og laver ild i brændeovn og på bål. De kan opleve, hvordan der bygges ting, som vi har brug for i det daglige, for eksempel et arbejdsbord, en ny låge eller en hønsegård. Og de har mulighed for selv at bygge med paller og brædder, sav, hammer og søm. Vi laver god og sund mad, sommetider på bål, vi bager, tørrer frugt og urter, sylter og laver æblemost, som børnene også i høj grad kan deltage i. Vi syr, filter, væver, klipper og klistrer, laver reb og snitter. Mange projekter finder børnene selv inspiration til, og vi voksne hjælper evt. med at skaffe materialerne. Fx er der lige blevet lavet en rottefælde, en 'missilskyderbåd' af en palle og et kæmpe vikingelyssværd. Vi siger sjældent nej til et barns projekt, medmindre det er lige før spise- eller gå-hjem-tid. Det kræver, at de voksne kan være fleksible, tænke kreativt med barnet og finde materialer. Og så kræver det nærvær, så der ikke sker noget med værktøj, som ikke må ske. Dette kan kun lade sig gøre, fordi det er et lille sted, og vi

Leg i haven

kender stedet og børnene godt. Vi har oplevet et behov hos mange børn for ind imellem at kunne trække sig lidt fra den store gruppe og det sociale liv og få en hvilestund eller fordybe sig. Vi har derfor nu indrettet et roligt hjørne i Eventyrhuset med nogle bøger, lidt legetøj, en madras, puder og et tæppe. Man kan også gå ind i køkkenet og hjælpe til, sidde på køkkenbordet eller ved spisebordet og tegne eller male med farvelade. Man kan også spille eventyr med dukker, dyr og silketørklæder, valse havregryn eller lave mad på et lille dukkekomfur med fyrfadslys. Rummet er ikke stort, så det giver sig selv, at det egner sig til stille aktivitet.

Vi forsøger at gøre vore morgener rolige, at der er hyggeligt og hjemligt, når børnene kommer, med ild i brændeovnen og blomster på bordet. Der ligger tegneplader, papir og farver fremme, og der sidder en voksen ved bordet, som børnene kan blive afleveret til, og som måske er i gang med at

skære frugt eller smøre brød til formiddagsmad.

Medarbejderne

Her er som sagt et godt kollegialt fællesskab. Vi, som foruden Kirstine, er Mads, Mette og Hanne, holder møder to gange om måneden, også med Lille Stjernedal og har et fælles grundlag. Dels i Steiner-pædagogikken, som vi prøver at gøre levende med tiden, vi lever i. Vi er inspireret af Gordon Neufeld og har som personalegruppe taget Power to Parent-kurserne. Vi mødes også jævnligt til personalespisning eller -ture for at styrke fællesskabet.

I det daglige prøver vi hver dag at have fingeren på pulsen ift, hvad der er brug for både i børnegruppen og mht de enkelte børn, og fordi stedet er så lille, kan vi stikke hovederne sammen og lave småjusteringer løbende. Det er fx aftalt, at hvis der er brug for nye friske kræfter i relation til et barn, så kan vi give stafetten videre. Vi kan også tage individuelle hensyn og fx lave de pro-

jekter, som vi hver især kunne have lyst til. Vi kender hinanden godt og passer på hinanden.

Familierne

Vi ønsker at børnene oplever en sammenhæng mellem familien hjemme og fællesskabet i Stjernedalen. Vi har et tæt og unikt samarbejde med børnenes hjem, og udveksler dagligt stort og småt med forældrene omkring børnenes liv og deres bedste. Vi afholder to forældresamtaler om året og besøger gerne hjemmene i forbindelse med samtalerne. Der bliver udvekslet ærligt og dybt, med gensidig respekt, og disse stunder er meget lærerige for os pædagoger ift at kunne se og gøre endnu mere for det enkelte barn. Samarbejdet med forældrene er uvurderligt til at hjælpe os med at spotte, hvad der rører sig i børnene, og hvad der kan gå vores opmærksomhed forbi.

Kommunen

Det største, som ligger lige i nærmeste fremtid, er, at kommunen efter mere end 40 års godt samarbejde ønsker at opsige driftsoverenskomsten med os. Et vigtigt argument er, at vi har rigtig mange børn fra andre kommuner, og i det hele taget opfører os som en privat børnehave. Så det er det, vi skal finde ud af at blive nu i praksis. Vi kan heldigvis hente god hjælp fra Børneringen, som er vores paraplyorganisation. Vi har netop haft tilsyn og præsenteret vores styrkede læreplan for kommunen. Det var en positiv oplevelse. Vi er godt i gang med at implementere læreplanens forskellige elementer, ikke mindst vanen med at sætte mål og evaluere på vores arbejde.

Kurser og kommunikation

Vi holder Neufeld-kurser her for personale, forældre i både børnehave og vuggestue og andre interesserede, og vi kunne tænke os at udvide med konsulentvirksomhed. Ligesom vi glæder os til at skulle lave en ny hjemmeside, som også gerne skal blive en platform for at dele forskellige artikler, som relaterer til samfundsdebatten omkring børn, familier og pædagogik.

Der er således sket mange ting i årenes løb i Stjernedalen og rigtig mange fantastiske og uforglemmelige børn, forældre, medarbejdere og praktikanter har gæstet os i kortere eller længere tid og hjulpet stedet til at blomstre. Vi håber, at livet, legen og glæden vil blive fejret her hver eneste dag fremover.